

GOSPODARSKI LIST

na mesec —
12 lir, za pol
let. lito.

Leto II. Štev. 7
julij 1923

:: Upravištvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

VSEBINA.

ing. Rustja: Zunanji vinski trg. Č.: Rdečica pri prašičih. Ing. A. Podgornik: Mlečnost krav. R.: Gnojite travnikom. M. Kovačič: Razbarvanje vina (eponit). Just Ušaj: O čebelni paši. R. Pazite na po toči poškodovane trte. Ne ruvajte fižola s koreninami. U.: O zalivanju vrtnin. Alojzij Bajec: Knjigovodski tečaj. R.: Zadržna disciplina. Tržni pregled. Kako je po deželi: Tolminsko; Vrtojba; Rihemberk. Vprašanja in odgovori. Gospodarska navodila za julij.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

F. F. Vašega članka nismo priobčili, a ga ob priliki uporabimo. V Vašem dopisu obljubljenega poročila do danes nismo prejeli, a ga zelo želimo. Prosimo tudi za nadaljnje prispevke.

N. N. Prosimo za točen Vaš naslov. Doposlano priobčimo.

J. V. Odgovor na Vaše vprašanje je v listu v članku našega odličnega strokovnjaka in živinozdravnika Č.

Sotrudnike prosi urednik prav vljudo, da mu dopošljejo gradivo do 26. julija.

LISTNICA UPRAVE.

Želeli smo izdati list 1. julija, kar se nam pa vsled stavke stavcev v goriških tiskarnah ni posrečilo, in se je list vrhu tega še za par dni zakasnil.

Kdor ni plačal naročnine za drugo polovico leta ne dobi več avgustove številke.

ČITATELJEM!

»Gospodarski list« je pridobil to leto precej na ugledu, kar pa listu nikakor ne zadostuje. Potrebno je, da list širite in da mu pridobivate novih naročnikov, ker edino tako bo list dobro uspeval. Uredništvo bo poskrbelo, da si pridobi novih sotrudnikov in da zdrži list vsaj na sedanjih višini.

ČEBELARJEM!

Opazili ste, da nimate letos v listu svojega koticčka. Ni to krivda lista. Uredništvo je pripravljeno drage volje odstopiti Vam dve, tri pa tudi štiri strani lista. Dopisujte, list je vedno na razpolago.

VINSKA KLET.

bodoče Vinarske Zveze pridobiva vedno več odjemalcev, ki so s kakovostjo vina in s cenami zelo zadovoljni. Kupujte vino le v *Gorici via Mameli št. 8* (poleg stare gimnazije). — Poskusite!

ŠIRITE „GOSPODARSKI LIST.“

OKR. POSOJILNICA V KANALU bo imela dne 29. julija t. l. svoj redni občni zbor

po § 30—36 društvenih pravil v svojih prostorih ob 3. uri popoldne.

K obilni udeležbi vabi odbor.

Inserirajte v „Gospodarkem Listu“

Sadna letina v Tirolu

bo po sedanjih vesteh pod srednjo letino. Edino hruške kažejo splošno dobro. Seveda bo tudi letos v nekaterih krajih izborna letina, v drugih pa zelo slaba. Uspeh različnih sredstev proti zajedavcem je zelo velik, posebno se je obneslo zimsko škropljenje z raztopnino žvepla in apna, pomladno škropljenje s tobačnim izvlečkom je bilo nekoliko prepozno, vsled česar so se razpasle listne uši, ki so povzročile v mnogih krajih ogromno škodo.

CENA OGLASOM: 1 stran 100 L.

$\frac{1}{2}$	"	60	"
$\frac{1}{4}$	"	40	"
$\frac{1}{8}$	"	25	"

Za objavo v 2 št. 5% popusta, v 3 št. 10%
v 6 št. 20% celo leto 30% popusta.

Živinorejci!

Sedaj je čas, da si zagotovite TOMAŽEVO ŽLINDRO in KALIJEVO SOL za jesensko gnojenje travnikov. Naročite obe gnojili pri domači zadrugi ali hranilnici, v Gorici pa pri

Zadružni Zvezi.

Corso Gius. Verdi 37 (v lastnem posloplju nasproti Centralu), kamor se je preselila.

JOSIP KERŠEVANI, mehanik in puškar v Gorici, Stolni trg 9

naznanja si občinstvu da mu je na novo došla velika množina blaga na svetovno znanih tovarn. Novo došlo blago prodajam po jako znižanih cenah. Na pr. šivalne stroje **Orig. Mundlos, Pfaff, Gritzner, Adler, Neuman, Afrana in Winselmann.** Posebno opozarjam cenj, šivilje in neveste na strokovni poduk za umetno vezanje, in krpanje, katerega dajam brezplačno.

Dvokolesa: **Orig. Puch, Orig. Stiria, Orig. Start, Waffrenrad, Regent, Kosmos, Helical** in mala motorna kolesa.

Velika izbira pušk, samokresov, patron, dinamitnih patron, smodnik za razstreljevanje kamnov in za lovce, ter potrebščine za zgoraj omenjene premete.

Lastna delavnica in popravljavnica Stolni trg. šte. 3.

Z jamstvom prodajam šivalne stroje, dvokolesa in puške tudi na mesečne obroke

Za točno, solidno postrežbo in konkurenčno ceno jamči

JOSIP KERŠEVANI, mehanik in puškar.

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto II.

Štev. 7

Julij 1923

:: Upravništvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

Zunanji vinski trg.

Na podlagi različnih virov, predvsem italijanskih, posebno na podlagi podatkov, ki jih je zbrala velika italijanska eksportna tvrdka *Bratje Becaro* iz *Acqui* (Pijemont), obelodanih v listu *«L'Italia vinicola ed agraria»* podajamo v naslednjem oris vinskega trga v onih državah, ki bi mogle priti v poštev za italijanska in naša vina.

Jugoslavija.

Ko to pišemo, se vrše v Rimu trgovska pogajanja med Italijo in Jugoslavijo. Naše ljudstvo je izrazilo željo, ki je bila tudi sporočena na merodajna mesta, da bi Italija zahtevala od Jugoslavije carine prost uvoz 250.000 hl vina iz naše pokrajine, to je iz Istre, Krasa in Goriške. Mogoče je da bo Italija to točko Jugoslaviji vsilila, drugo vprašanje pa je, kako se bo ta točka izpolnila. V splošnem so v Jugoslaviji vinske cene mnogo nižje, kot pri nas in to v kleti. Vsled tega so tam vsi vinorejci proti uvozu vin in za visoko uvozno carino ter za popolno opustitev izvozne carine. Jugoslavija ima sicer trgovsko pogodbo s Čehoslovaško, glasom katere more izvoziti tja pod zelo ugodnimi pogoji 150.000 hl vina, izvoziti pa te količine ne more, ker so celo cene v Jugoslaviji za čehoslovaški trg previsoke, kjer gospodarji ogrsko vino.

Uvoz našega vina v Jugoslavijo torej danes ni mogoč vsaj ne v velikih količinah,

v malih bi bil pa gotovo mogoč, ker ima naše vino tam mnogo svojih starih prijateljev. Mogoče se pa bodo tržne razmere spremenile. Iz Italije se uvaža tudi danes v Jugoslavijo nekaj specialitet, kot *Chianti*, *Vermuta* in podobnih, a ne v veliki množini. V tem oziru prevladujejo francoska vina.

Avstrija.

Takoj po svetovni vojni je dosegel uvoz italijanskih vin v Avstrijo precejšnje številke, kakor je sploh zavzemala Italija v Avstriji glede uvoženega blaga prvo mesto. Čim bolj zgublamo iz spomina vojne grozote, tem bolj pada italijanski uvoz v Avstrijo in tako je zavzemala Italija v letu 1922 komaj še sedmo mesto.

Avstrija pridelala premalo vina za svojo potrebo in zato ga uvaža precejšnje količine. V zadnjih letih je bil zavladan avstrijski trg od ogrskih vin, ki imajo dve veliki prednosti in sicer, da so prvič vsled nizke ogrske valute zelo po ceni in drugič, da so zelo blizu in niso prevozní stroški visoki. Tem prednostim se priključi še tretja in sicer ta, da je na Ogrskem skoraj vsa proizvodnja vina v rokah velikih posestnikov, ki imajo velike in dobro urejene moderne kleti in je kletarstvo brezhibno. Dobro kletarjeno vino — četudi notranje manj vredno — pa napravi na kupca boljši

vtis in je bolj privlačno kot močnejše, a slabše kletarjeno in gojeno.

Visoke cene vina v notranjosti Italije — s posebnim ozirom na valuto — visoki prevozni stroški po italijanskih železnicah, nikake priprave na meji oziroma v exportnih točkah (Trst, Gorica, Videm, Trbiž — ker pred vojno ni bilo izvoza iz Italije v Avstrijo) ter visoka avstrijska uvozna carina so onemogočale uvoz vina iz Italije v Avstrijo. Par mesecev, predno je bila sklenjena italijansko - avstrijska pogodba, je bilo mogoče uvažati v Avstrijo iz Italije le visoko odstotno vino (nad 13% po Malligandu), a je to viño moralo plačati zelo visoko uvozno carino. Glasom trgovske pogodbe je Avstrija dovolila uvoz 50.000 hl navadnega vina in mošta iz onih italijanskih pokrajin, ki so pred vojno pripadale Avstriji proti uvozni carini 36 zlatih kron (okoli 130 lir) na hl ter splošen uvoz nad 13% vina proti enako visoki carini.

To trgovski pogodbi je torej naši pokrajinj (Goriški, Vidmu, Istri) pridržana pravica izvoziti v Avstrijo okoli 25.000 hl vina in ravnolotiko tudi mošta. Ali bomo to količino tudi res v Avstrijo uvozili je drugo vprašanje. Uvoz bi bil z ozirom na visoke cene v Avstriji v kljub vsoki avstrijski uvozni carini mogoč, a avstrijski trgovci hočejo imeti vsaj 100% dobička, kar so se naučili tedaj, ko je avstrijska valuta tako naglo padala, da so nekateri trgovci kljub 100% dobičku in velikemu obratu vendar obubožali. Danes je avstrijska valuta v splošnem precej stabilna, to se pravi, da napram zlatu ne menja svoje vrednosti. Trgovci pa imajo še vedno ono bolezen, da hočejo imeti tako visoke dobičke.

Gotovo igrajo pri možnosti izvoza precejšnjo vlogo tudi cene in se je bati, da bo 13% vino iz starih pokrajin sorazmerno

bolj po ceni kot naše, in da zato naša pokrajina sploh ne bo izvozila po pogodbi dovoljene količine. Tirolci bodo njim določeno količino — enaka, kot naša — gotovo izvozili, ker je na Tirolskem vino, posebno pa belo mnogo bolj po ceni, kot naše.

Čehoslovaška.

Glasom italijansko-čehoslovaške trgovske pogodbe more Italija uvoziti v Čehoslovaško 110.000 hl vina, katerega uvoz pa je vsled visoke uvozne carine, visokih prevoznih stroškov, visokih čehoslovaških davkov, nemogoč. Trg navadnega vina obvlada Ogrska, ki ima tu iste prednosti, kot so bile navedene za Avstrijo.

Trgovska pogodba med Italijo in Čehoslovaško je glede vina le na papirju, ravno tako kot pogodba med Jugoslavijo in Čehoslovaško. Iz Italije v Čehoslovaško ni niti mogoč uvoz italijanskih specialitet, ker so tam italijanska vina zgubila kredit in ker znajo Ogrji in Čehi vse specialitete izborno ponarejevati in prodajati za pristne. Koncem koncev pa je vse eno, ali je ta specialiteta v resnici od tu ali od tam, samo, da ima ista svojstva.

Izvoz naših vin je na Čehoslovaško v danih razmerah popolnoma izključen.

Švica.

Naša vina v Švico niso šla; poskusi lansko leto so rodili vse kaj drugega kot upanje, da bo izvoz mogoč.

Iz Italije se je izvažalo v Švico letno precejšnje količine navadnega vina in imajo italijanski vinski trgovci tam mnogo podružnic in agencij. Lansko leto je pridelala Švica po poročilih švicarskega kmetijskega tajništva nad 600.000 hl vina ali 30% nad povprečno letino. Vsled tega je letos uvoz vina v Švico za mnogo nižji kot druga leta. Vsled tega dejstva trpijo mnogo pred-

vsem italjanski izvozniki, katerim odzima jo mesta vedno bolj in bolj španski vinski trgovci, ki razpolagajo z izbornimi vini in po nizki ceni. Španska uvozi v Švico skoraj toliko vina, kot Francija in Italija — sosedi Švice — skupaj. Celo ogrska vina so si znala v Švici priboriti precej odlično mesto, ševeda vsled nizke valute.

Druge države.

Druge države so glede uvoza naših vin popolnoma brezpomembne in bodo še dolgo, ker si ne moremo privoščiti enega agenta, ki bi te države prepotoval oborožen z vzorci, denarjem, priporočili in sposobnostjo. Obupati pa ne smemo.

Italjanska vina čutijo po vseh državah zelo veliko konkurenco od strani španskih in francoskih vin in to tudi italjanske specialitete kot n. pr. Chianti, Marsala, Vermut, Asti spumanti (šumeča) itd.

Razmere so v teh državah sledeče:

Angleška: Anglež je komoden človek glede konsuma, in zato vina ne išče okoli po svetu, temveč doma. Francoska in španska vinska trgovina nudi v tem oziru Angležu vse ugodnosti in zato pije Anglež francoska in španska vina, akoravno bi mogla imeti tudi italjanska tam dober trg. Anglež gleda v trgovskem oziru tudi mnogo na to, kar imenujemo trgovsko kulantnost in najmanjša napaka v tem oziru zbudivi v Angležu stud in je z njim v bodočnosti vsaka trgovina nemogoča.

Irška uvaža od italjanskih vin le Chianti in Marsala, drugače pije francoska vina, a ne v veliki množini.

Danska ne pridelava nobenega vina in uvoz je prost. Te prostosti se poslužujejo v izdatni meri Portugalci, Španci in posebno Francozi. Italjani upajo posebno z belimi vini zavladati danski trg, kjer so bila prej udomačena renska vina, glede črnih

pa niti nočejo začeti konkurenčnega boja s Francozi. Isto velja tudi glede specialitet, ker obvlada francoski Bordeaux popolnoma danski trg.

Norveška tudi nima lastnega vina, je pa tam zelo razširjeno protialkoholno gibanje. Vino je v Norveški državni monopol. Tja uvaža vino Španska, ki je dosegla dovoljenje za uvoz gotove količine vina na ta način, da je bojkotirala norveško polenovko (štokviš-bakalá). Isto nameravajo Italjani.

Na *Švedskem* so približno enake razmere. Vino je monopol, država je kupuje v Španiji in v Franciji. Uvoz je majhen, v letu 1922. 300 vagonov.

V *Nemčiji* izvažajo vino Francozi iz Alzacije-Lorene. V Nemčiji dobite danes le malenkost italjanskega vermuta.

V *Franciji* uvoz ni mogoč, ker je Francija pridelala v letu 1922. nič manj, kot 79 milijonov hl vina, dvakrat toliko kot Italija.

Na *Poljsko* se uvažajo ogrska in francoska vina, uvozna carina je zelo visoka. Pred vojno so pili v današnji Poljski italjanski vermut, danes pa ogrski in posebno francoski, ki se vtihotaplja tja v celih vagonih brez carine kot diplomatska prtljaga. (L'Italia vinicola ed agricola!)

V *Rusiji* je bil ustanovljen s pomočjo nemškega kapitala Vinarski sindikat za uvoz vina, ki pa deluje dosedaj omejeno, vendar pa pijejo v komunistični Rusiji šampanjca in druga šumeča vina. Rusija more povečati svojo proizvodnjo vina na tako višino, kot hoče.

V *Baltiških državah* obvlada Francija celotni ondotni vinski trg, ki je z vsemi navedenimi državami že zaključila primerne trgovske pogodbe in hoče posebno Reval izrabiti kot izvozno točko za v Rusijo.

Reval je najvažnejše mesto za trgovino Rusije in zato Francija tam pripravlja ogromna skladišča, tudi za vino.

Belgija je uvozila leta 1922. za 157 milijonov frankov vina in sicer za 117 iz Francije, 21 iz Španske in za nekaj manj kot 3 iz Italije, največ vermuta. Podobne razmere so tudi v *Nizozemski*.

Italjanski vinski trgovci uvidevajo, da se jim povsod zapirajo vrata, nekaj vsled trgovske brezbržnosti, največ pa vsled pomanjkanja primerne trgovske organizacije.

Zahtevajo od vlade, da podpira vinorejo pri sklepanju trgovskih pogodb z različnimi državami, a vedo, da to mnogo ne pomaga ter se hočejo združiti v močan exportni sindikat. Z vstrajnim delom in požrtvovalnostjo bodo gotovo mnogo dosegli.

In mi? Gojiti moramo dobro trto, združiti se v vinskih zadrugah, iste v močni Zvezi, a ne takoj pri začetku obupati, ker trud in delo morata roditi uspeh.

ing. Rustja.

Rdečica pri prašičih.

Med boleznimi, ki razsajajo med prašiči je poleg svinjske kuge gotovo najnevarnejša in najškodljivejša — *rdečica*. Kakšna škoda je pač posebno pri današnjih cenah prašičjega mesa in prašičje masti, ako skrbnemu gospodarju njegov prašički ravno takrat, ko najlepše rastejo in se najboljše razvijajo, kar nenadoma obole na rdečici in po vrsti poginejo. Taki primeri niso redki, kajti rdečica je danes skoro po vsej Evropi razširjena in pri nas je celo nekaj krajev, v katerih pogine vsako leto polovica ali celo dve tretjini vseh prašičkov, ako niso bili cepljeni proti tej nevarni bolezni. Strah gospodarjev pred to boleznijo je torej povsem upravičen, vsaj se prav često pripeti, da ima gospodar, ki redi lepo število krasnih prašičkov, v par dnevih svoje svinjake prazne ravno vsled rdečice.

Rdečica nastopa najbolj v vročih poletnih mesecih, torej v juliju, avgustu, posebno hudo pa večkrat še v septembru; v zimskih mesecih se pojavi le redkokdaj in to navadno le v onih krajih, kjer je že po leti močno razsajala. Kadar se prikaže rdečica pri enem posestniku, so

po pravici prestrašeni tudi posestniki sosedje, vsaj vedo, da se ta bolezen prav hitro širi in zanese v sosedne svinjake, ker je močno nalezljiva.

Prašič zbolí navadno vsled tega, ker je pojedel ali pa popil tako stvar, na kateri je bila kužna snov, to so posebne glivice (bacili), ki napravljajo v prašičjem telesu rdečico. Te kužne snovi se prav lahko prenašajo iz kraja v kraj in se hitro množijo in razširjajo. V kraj, ki še ni bil okužen z rdečico, prinese dostikrat bolezen prašički, ki so bili kupljeni v kraju, kjer je pogosto rdečica. Za prenašanje so posebno nevarni prašičji sejmi, kjer kupci navadno ne morejo dognati, če so prašiči na sejmu iz zdravega ali iz okuženega kraja. Rdečico in pa tudi druge prašičje kužne bolezni, prenašajo tudi trgovci in prekupčevalci s prašiči, potem mesarji, posebno pa rezarji, kateri pri svojem poslu (rezanju, kastriranju, skopljanju) niso dovolj snažni, ne čistijo dovolj svojih rok, obleke, čevljev in rezalnega orodja, s katerim preneso lahko kužno snov naravnost v meso in kri zdrave živali; vsled tega je potrebno, da pazi gospodar na to,

da rezar predno začne svoje delo, dobro razkuži (desinficira) orodje in roke. Ako je treba prašiče, ki obolijo na rdečici v sili zaklati, mora se vso kri in vse odpadke od obolelega prašiča skrbno odstraniti, ker po takih stvareh se bolezen najlažje širi.

Rdečica napade najrajše prašiče v starosti od 3 mesecev do enega leta; pujski obole le redkokedaj in tudi starejši prašiči so precej varni pred tem obolenjem. Bolj varni pred rdečico so tudi navadni kmečki utrjeni prašiči, kakor pa prašiči plemenitih (n. pr. angleških) pasem.

Prašič, ki oboli na rdečici, preneha nenadoma jesti, nič več ne rije in ne teka okoli, zarije se v steljo, postane neobčutljiv in čisto top; ako merimo njegovo telesno toploto, vidimo da se je zvišala na 40°, 41° ali celo do 42°; ta vročina traja toliko časa, da se stanje ali znatno zboljša ali pa da žival pogine. V začetku bolezni je prašič precej zaprt, pozneje pa dobi drisko. V drugem dnevu bolezni dobi žival že tiste rdeče lise in maroge po telesu, od katerih je dobila rdečica svoje ime; te lise se pojavijo najbolj po trebuhu, po notranji strani nog, dostikrat tudi na vratu in ušesih ter so spočetka živo rdeče, pozneje pa vedno bolj temne. V posebno hudih slučajih dobi žival veliko slabost v zadnjem delu telesa, postane temnomodra in prične težko dihati, kar je znamenje, da je udarila bolezen tudi na pljuča in da je smrt blizu. Smrt nastopi včasih že prvi dan, navadno pa še le tretji ali četrty dan in le redkokedaj pozneje. Ako bolezen ni prehuda, pokaže se zboljšanje že drugi ali tretji dan navadno s tem, da se telesna toplota nekoliko zniža, da ni žival več tako topa in do vzame nekoliko hrane.

Kaj pa storimo ako nam prašič oboli

na rdečici? Že poprej smo rekli, da nastopi ta bolezen takoj spočetka zelo silno in da zgubi prašič ves tek (apetit) in zato mu ne bo lahko dajati zdravila skozi gobec; če bi pa se tudi posrečilo zdravila spraviti v žival, moramo vendar pomisliti, da zdravila potrebujejo veliko časa, predno zadostno učinkujejo. Mi pa ne smemo zgubljeni časa pri tako hitri in nevarni bolezni. Dobro je pač, če damo živali, ki je s početka večkrat precej zaprta, odvajalno sredstvo n. pr. olje, grenko ali še boljše bljuvalno sol, ker te stvari spravijo precej kužnih stvari iz želodca in črev, boljše je pa če žival pridno polivamo z mrzlo vodo ali jo pokrivamo z mokrimi cunjami, da zmanjšamo s tem visoko telesno vročino. Najboljše pa je vedno, ako pokličemo urno živinozdravnika, da nam cepi obolelo žival. Za cepljenje prašičev se dobijo sedaj že tako dobra zdravila (serum), da je mogoče rešiti večino tudi močno obolelih prašičev, ako se jih cepi takoj s početka bolezni. Na vsak način je pa treba poskrbeti, da se hitro cepijo zasilno vsi tisti prašički, ki so v bližini in ki so prišli na kakoršen koli način v dotiko z obolelimi prašiči, ker sicer je velika nevarnost, da nam obolijo vsi, dosedaj na videz še zdravi prašiči.

V krajih, kjer se je že kedaj pojavila rdečica, je pač najbolj umestno, ako se cepijo proti rdečici vsako leto vsi prašički, če mogoče že v aprilu ali maju. Cepljenje proti rdečici je najboljše varstvo proti tej bolezni in mnogo je krajev, katera obvaruje edino le cepljenje pred vsakoletnimi zgubami med prašiči.

Kadar poneha v svinjaku rdečica in to je takrat, kadar so se vsi oboleli prašiči zaklali ali pa so ozdravili, mora skrbeti gospodar za dobro razkužitev svojih

svinjakov. S tem se amore vse tiste kužne snovi, ki tiče v stelji, blatu, lesu itd. in ki bi o prvi priliki lahko okužile zdrave prašiče. V ta namen moramo odstraniti iz svinjakov. S tem se zamore vse tiste kužne pa razkužiti s tem, da jih dobro izperemo s sodo, lizolovo ali karbolno vodo in da prebelimo vse stene.

Gotovo je, da bodo naši gospodarji varni pred rdečico, ako bodo skrbeli za to, da se jim vsled neprevidnosti pri nakupu prašičev, vsled nečistega ravnanja rezarjev itd. ne zanese bolezen v svinjake in če bodo skrbeli, da bodo zaradi varnosti prašiči vsako leto pravočasno cepljeni.

Č.

Mlečnost krav.

Mlečnost krav ni bila vedno takšna, kakoršna je danes, temveč se je kravam kakor tudi drugim domačim živalim šele privzgojila tekom stoletij. Prvotno so imele krave le toliko časa mleko, dokler je bilo to naravno potrebno za prehrano telet. Ko so se teleta toliko razvila in zrastle, da so si znala že sama poiskati krmo, jo použiti in prebaviti, so vedno bolj opuščala sesanje, vsled česar je mlečnost krav kmalu popolnoma prenehala. Nekaj takega lahko še danes opazujemo pri napol divjih čredah goveje živine po prostranih pašnikih v Južni Ameriki. Šele ko se je spoznalo, da je zlasti mleko krav dobra hrana in se dajo iz njega dobivati tudi maslo in sir, se je začelo delovati na to, da bi se mlečnost krave ohranilo kolikor mogoče časa tudi še potem, ko je tele že nehalo sesati. To se je tudi posrečilo pred vsem s primernim obdelovanjem vimena — z molzenjem. Zato pa bi se mlečnost krav zopet izgubilo, če bi po odstavi telet skozi nekaj rodov opustili vsako molzenje krav.

Kljub temu da se je spoznalo mleko in njegove izdelke za dobro človeško hrano, se vendar ni polagalo vedno in povsod enake važnosti na mlečnost krav. Tudi je znano, da se je v krajih, kjer so se pečali bolj s poljedelstvom, še v ne-

davni preteklosti redilo govejo živino bolj vsled dobivanja potrebnega gnoja za gnojenje polja nego radi mleka. Drugače pa je bilo v goratih in drugih krajih, kjer je bilo ljudstvo vsled naravnih razmer navezano le na dohodke iz živinoreje. V takšnih krajih so najbolj cenili mleko in mlečne izdelke (sir, maslo). Tamkaj (Švica, Dansko, Holandsko) so se vsled tega najprej razvile z umnim človeškim sodelovanjem goveje pasme, ki veljajo danes za najbolj mlečne in slovijo po celem svetu. Da so prišli v takšnih glede živinoreje najbolj naprednih krajih do tako mlečnih govejih pasem, je poleg naravnih in ugodnih predpogojev za uspešno govedorejo ter poleg pravilne vzreje, urejenega krmljenja, oskrbovanja, rednega in čistega molzenja itd. pomaglo največ umno in smotreno odbiranje plemenskih živali obojega spola, zdravih, kolikor mogoče pravilno zrasčenih in dognano najbolj mlečnih živali.

Za presojanje mlečnosti in v spoznanje mlečnih krav se po naprednih živinorejskih krajih redno meri ali tehta mleko posameznih krav vsakih 14 dni. Izide takšnih molž se za vsako kravo skozi celo leto vpisuje v poseben zapisnik za poskusno molžo. Iz teh podatkov se da potem preračunati, koliko mleka ima vsaka krava na leto. Poskusne molže se

morajo vršiti posebno za vse one krave, ki so vpisane v rodovnike živinorejskih zadrug. Na Danskem, Holandskem itd. so v ta namen ustanovili tudi takozvana kontrolna (nadzorovalna) društva. Člani vsakega takega društva sprejmejo v službovanje nalašč za kontrolna društva izučeno, praktično izvežbano osebo. Ta tehta in preiskuje mleko na toliščo ter ureja krmske odmerke vsakih 14 dni za vse posamezne krave, ki pripadajo članom društva.

Tudi pri nas skušamo izboljšati domačo govedo v tej smeri, da bi bila dobra za vse tri gospodarske dohodke: mleko, meso in delo. Naša sedanja govedoreja nam daje dovolj trpežne in vstrajne voli, tudi sposobnost živali za pitanje je na splošno zadovoljiva, ne pa tako mlečnost. Navadno rečemo, da je krava zelo mlečna, če nam daje na leto šestkrat toliko mleka kakor je težka, srednje mlečna, če nam daje petkrat toliko mleka, in slaba za mleko, če nam daje le štirikrat toliko mleka, kakor pa znaša njena živa teža. N. pr. krava s 500 kg žive teže bi morala dajati na leto 3000 kg mleka, potem bi rekli, da je zelo mlečna. Če pa nam bi dajala samo 2000 kg ali še manj mleka, potem velja za slabo mlekarico. Kolikor se more na splošno soditi, je posebno v Gorah največ krav le slabo za mleko. Dobijo pa se tudi srednje dobre in zelo dobre krave za mleko. Dasi je teh slednjih manj, so nam vendar porok in nam jasno pričajo, da so tudi pri nas dani naravni predpogoji za boljšo mlečnost krav. Zato moramo delovati na to z vsemi močmi in sredstvi, da se mlečnost kolikor mogoče dvigne tako, da bo velika večina krav zelo in srednje mlečna.

Če hočemo to doseči gotovo in čimprej, nikakor ne zadostuje, da si nabavljamo od drugod plemenske živali, zlasti

plemenske bike, priznanih pasem, ki so dobre za vse tri dohodke, pred vsem pa za mlečnost, in mislimo, da je s tem že vse storjeno. Da takšne od drugod nabavljene in navadno drago plačane čisto pasemske živali kolikor mogoče izkoristimo, da pridemo čimprej do živali z enotnimi pasemskimi znaki in do bolj mlečnih krav, je neobhodno potrebno, da pri tem sodeluje vsak živinorejec. To sodelovanje naj se tiče izboljšanja travnikov in pašinkov, pridelovanja več in boljše krme, pravilnega krmljenja in oskrbovanja plemenskih živali, dalje odbiranja in pravilne vzreje telet od najbolj mlečnih krav, ter končno pripuščanja zdravih krav in junic le k takšnim plemenjakom, ki so od najboljših krav-mlekaric in dopuščeni ali licencirani.

Razume se, da moramo tudi natančno poznati mlečnost posameznih krav, ako hočemo, da se bo odbiranje plemenskih živali z ozirom na mlečnost zanesljivo in uspešno vršilo. Tu pa nameravamo pri nas na največjo težkočo. Če se vpraša tega ali onega živinorejca, koliko mleka ima ta krava na leto, koliko ona, ne dobimo na to vprašanje nikdar točnega odgovora iz enostavnega vzroka, ker pri nas nikdo ne meri ali tehta mleka posameznih krav. K večjemu dobimo v odgovor, da ta krava ima v početku toliko mleka, druga toliko itd. Dalje se skuša presojati mlečnost po takozvanih mlečnih znakih, ki pa niso vedno zanesljivi. Krave z najboljšimi mlečnimi znaki so mnogokrat slabe mlekarice in obratno. Zato nas takšna nezanesljiva ugibanja in sklepanja glede mlečnosti krav ne morejo in ne smejo zadovoljiti, če hočemo izboljšati mlečnost in sploh napredovati v govedoreji. Brez drugega je zategadelj potrebno, da vsak živinorejec redno meri ali tehta mleko vsake po-

samezne krave vsakih 14 dni in preračuna iz poskusnih molž, koliko mleka mu da vsaka krava v enem letu. Kdor bo izvrševal poskusno molžo, bo kmalu vedel, katere krave mu je odbrati za nadaljno plezensko rejo ravnanje se po starem pravilu, da si mora najboljše iz najboljšega ohraniti zase. S poskusno molžo bo tudi dognal, katere krave najboljše izkoriščajo

krmo, katere se mu izplača držati za nadaljno rejo in katere mu je odprodati.

Če se oprimejo naši živinorejci vsaj redne poskusne molže, bo s tem napravljen velik korak naprej v povzdigo naše govedoreje in mlekarstva.

Op.: Vzorec, kako je urediti zapisnik za poskusno molžo, bode objavljen v priložni številki »Gospodarskega lista«.

Ing. A. Podgornik.

Gnojite travnikom.

Kdor je lansko jesen gnojil travnike s tomaževo žlindro ima letos zelo mnogo sena, ali kakor se je nekdo izrazil, ne ve kam z njim.

Lepi so in so bili travniki, ki so bili gnojeni. Trava je vzrastla visoko, plevel je zatrt in ni prišel do moči, v večjem odstotku najdemo detelje in krma je izborna.

Marsikomu je popolnoma zastonj pridigovati o potrebi gnojenja, takemu se mora pokazati tak travnik. Gotovo so imeli vsi Vipavci v tem oziru letos dovolj prilike, ker je Vipavska dolina lansko leto vporabila zelo mnogo tomaževe žlindre in tudi superfosfata.

Pri nas je zelo mnogo travnikov, ki niso bili gnojeni leta in leta, največ že od predvojne dobe ne, marsikateri pa sploh še nikoli. Zato je tudi košnja temu sorazmerno izpadla. Kako bomo gojili več živine, od kod bomo dobili več gnoja za naše njive, ako ne bomo pridelali več krme. Krma je predpogoj živinoreje, živinoreja pa predpogoj kmetijstva sploh, vsaj v naših razmerah. Pomisliti pa moramo tudi na to, da ima seno v Italiji vedno dovolj ugodno ceno.

S čem naj gnojimo?

Naši ljudje poznajo izpred vojne dobe tomaževo žlindro, črn težak prah.

Tomaževo žlindra je izborno gnojilo a samo ne zadostuje, ker da rastlinam le fosforno kislino. Potrebno bi bilo tudi eno kalijevo gnojilo n. pr. kajnit ali 40% kalijeve sol. Kmetovalci v Notranjski splošno uporabljajo obe gnojili, goriški pa predvsem le tomaževo žlindro. V tem se spozna večjo izobrazbo glede travništva, ki jo ima naš notranjski kmet, kar se ima zahvaliti bivšemu kranjskemu deželnemu odboru in posebno pa kmetijski družbi v Ljubljani. Koristnejši sti obe gnojili skupaj, a vporabljajmo vsaj eno in ne mislimo, da moremo travnik le molzti, a mu ničesar ne vračati.

Se li dobe vsa gnojila?

V Italiji morete kupiti vsa gnojila, ki jih naše kmetijstvo potrebuje, manj je na razpolago edino le kostnega superfosfata, a tudi tega je mogoče dobiti. Večino umetnih gnojil moramo uvoziti, in sicer iz Nemčije in Francije, predvsem dobivamo od tam ravno tomaževo žlindro in kalijevo sol.

Ali so ta gnojila pristna?

Naši kmetje so postali po vojni v nekaterih ozirih pretirano previdni in nezaupljivi. Tu pa tam je nezaupljivost koristna a vedno pa le ne. Kdor ne veruje razpoložljivi tomaževi žlindri, naj

vpraša za mnenje onega kmetovalca, ki jo je letos rabil.

Se li izplača?

To vprašanje si mora staviti vsak pameten posestnik, predno napravi kak izdatek. Predno rabimo novo, nepoznano stvar in nimamo prilike prepričati se o nje koristonosnosti, moramo pač verjeti ljudem, ki to svetujejo. Pri travniških gnojilih pa ni potrebno verjeti, temveč gnojene travnike pogledati. 1 q tomaževe žindre z 18% fosforne kisline bo stal letos okoli 45 lir, približno 1 q sena tudi toliko. Za koliko pa poveča košnjo sena 1 q tomaževe žindre? Ne za 1 q sena, temveč več kot za 5 q. Dobiček je očiten, ako gledamo tudi samo na količino. Pomisliti pa moramo, da da pognojeni travnik tudi mnogo bolj krmno, kot nepogojen. Od boljše krme da žival več prihoda in tudi gnoj je mnogo bolji.

Nimam denarja?

Za 5 q tomaževe žindre po 45 L in 1½ kalijeve soli à 60 L rabite okoli 315 L. To svoto ni ravno preveč težko dobiti, kdor je nima naj si jo sposodi a s trdnim namenom, da jo drugo leto vrne iz dohodka od sena oziroma od živine. Pri izdatku 315 L boste imeli čez leto in dan gotovo vsaj 100% dobička.

Kje naročim?

Naročim jih pri domači hranilnici oziroma zadrugi, to pa kmalu, ker se ne ve, ali bo mogoče letos kriti vse zahteve, mogoče bo tomaževa žindra primanjkovala.

Kedaj naj gnojim?

S tomaževo žindro je najbolje gnojiti v jeseni, s kalijevo soljo pa v zgodnji pomladi. Pomladno gnojenje travni-

kov s tomaževo žindro je prepozno, ker je fosforna kislina tomaževe žindre težko raztopljiva.

RAZBARVANJE VINA (EPONIT).

Velikokrat se pripeti, da dobi vino kak tuj duh ali okus po posodi, vsled neprevidnosti po petroleju, karbolineju itd. Pripeti se tudi, da je preveč barvano, in da bi ga bilo potrebno razbarvati.

Za odpravo teh napak imamo zelo izdatno sredstvo, takozvani eponit.

Eponit je lesno oglje, zmleto v droben prah, očiščeno vseh primesi, ki bi mogle vinu škodovati.

Eponita vzamemo na hl 50—150 g (5—15 dkg). Natančno koliko naj vzamemo, nam pokaže poskušnja. Poskus se napravi v več litrskih steklenicah na pr. z ½ gr, ali 1 gr. ali z 1½ gr. itd. Na ta način vidimo, v kateri steklenici se vino najprej in najbolj očisti. — Kdor je z eponitom že delal in ima s tem gotovo prakso, mu poskušnje ni potrebno delati.

Ko vemo, koliko eponita nam je potrebno, vzamemo dotično količino, ki odgoyarja količini vina, katero hočemo popraviti in postopamo takole:

Odmerjeno količino najprej zmešamo z malo vina v nekako kašo, potem premešamo vse v škafu vina in vlijemo v sod, kjer tudi dobro premešamo. Mešanje v sodu ponavljamo vsaki dan skozi 5—6 dni, potem pa pustimo, da se eponit usede. Ako se vino ne očisti niti po 8—14 dneh, potem vino filtriramo ali čistimo z želatino.

Navedeno količino eponita vzamemo za čiščenje vina, samo za razbarvanje vina vzamemo manj, in sicer 20—50 gr eponita na 100 l vina.

M. Kovačič.

O čebelni paši.

Glavni pogoj za uspešno čebelarstvo je dobra čebelna paša. Če te ni, čebelarstvo ne more biti dobičkanosno. Pri nas ni čebelna paša nikjer posebno bogata, ker večinoma traja prekratko. Vendar lahko prištevamo naše kraje za čebelarstvo ugodnim, le mora čebelar svoje čebele prevažati iz kraja v kraj. Za tako čebelarstvo je pa maša dežela itakorekoč ustvarjena, ker komaj v enem kraju čebelna paša konča, začne v drugem kraju. Seveda mora čebelar to dobro znati in biti dobro in pravočasno obveščen o stanju čebelne paše po deželi. Zato bi bilo dobro, da bi bili naši čebelarji med seboj v trajnem stiku in se potem časopisja, ali pisem medsebojno obveščali o stanju čebelne paše. Pri tem bi se pa morali čebelarji zdržati vsake sebičnosti.

Da je pri nas čebelna paša itako raznovrstna in da je nje doba trajanja po raznih krajih tako različna, to povzročajo zelo različne klimatične, geografične in geološke razmere v deželi. Malokje najdemo na tako majhnem prostoru, kakor je pri nas, itako različne krajevne razmere. Krajevnim razmeram je seveda prilagodeno rastlinstvo in čas cvetenja. Ker pa, kakor je znano, vsaka rastlina ni medonosna, zato je dobro, da čebelar dobro spozna one rastline, ki se odlikujejo po svojem obilnem nektarju in cvetnem prahu.

Za čebelarsko pašo važne rastline nudijo ene samo sladki nektar, druge nektar in cvetni prah, tretje mano in slednjič četrte nudijo lepilno smolo.

V prav zgodnji spomladi čebele kaj rade obletujejo kurja čevca, plevel, ki pokriva nepreorana spomladanska strnišča. Ta rastlinica nudi čebeli nektar, a komaj

začnejo druge rastline medonoske cveteti, jo čebela več ne mara. Prav zgodaj spomladi cvete tudi jelša in lešnik. Mačice tei dveh rastlin pa ne dajejo medu, temveč le cvetni prah. Izmed sadnih dreves cvete tedaj mandelj in sliva. Obe drevesi sti zelo medonosni. V gozda cvete zgodaj tudi brest, ki medi, daje cvetni prah, lepilno smolo in včasih tudi mano. Gozdna tla so tudi že v cvetju, zlasti v goratih krajih cvete spomladansko resije (*Erica carnea*), ki se razločuje od poletnega po večjih zvončastih cvetovih, ki so mesenordeče barve. Spomladansko in poletno resije pa ne daje posebno dobrega medu. Med te rastline je sicer zelo sladek, ali je vsled gumoznih snovi, ki jih vsebuje v veliki meri, preveč lepljiv. Poleg teh snovi vsebuje ta med tudi čreslovino, ki povzroča, da ta med sčrni, če pride z železom v dotik. Zato čebelarji, ko trčate tak med, pazite dobro, da bo trčalnica dobro pocinjena, da med ne počrni. V goriški okolici so gozdna tla pokrita s cvetjem spomladanskega žefrana, trobentic, veternic, zvončkov in jeternic. Zadnja rastlina ne medi, druge so pa medonoske in dajejo obilo cvetnega prahu. V tej dobi cvete vrba, ki je tudi medonoska. Divji regrat in lapuh sta tudi kaj zgodnja gosta, ali zadnji daje samo cvetni prah. Spomladi cvete tudi repa, ki zelo dobro medi. Izmed sadnega drevja čebela najrajši obletuje jablane.

Okoli Gorice in po Furlaniji sejejo dosti laške rdeče detelje (inkarnatka). Ta detelja daje za živino spomladi prvo zeleno krmo in če raste na peščenih tleh, tudi obilo medi in daje izvrstno čebelno pašo.

Na Krasu naj bi se sejalo tudi deteljo ezparzeto, ki zelo ljubi apnena, suha in kamenita tla. Ta detelja je najboljša medonosna detelja, ki dolgo in vsako leto medu. Tudi kot krma za živino je izvrstna. Tudi bela travniška deteljica dobro medu.

V goriški okolici najvažnejša medonosna rastlina je navadna akacija. Te je po vojni zlasti dosti, ker se je razrastla na opustošenih zemljiščih. Akacija medu vsakoletno in če je za časa cvetenja lepo vreme, se goriški čebelarji lahko nadajo dobremu pridelku. Žal, da cvete malo časa. Med od akacije je prvovrsten, belkastozelenkast in fino dišeč. Po akaciji začne cvesti lipa, ali te je okoli Gorice zelo malo. Dosti lepili lip sem videl na Postojnskem in na Šentviški gori. Zelo priporočljivo bi bilo, da bi se pri napravljanju javnih nasadov, dajalo prednost lipi, ki ima tudi vse dobre lastnosti, ki jih mora imeti drevo, sposobno za javne nasade in drevorede. Lip je več vrst in sicer se delijo po velikosti in barvi lista v velikolistnate, malolistnate in srebrnolistnate lipe. Prva cvete velikolistnata, poteni malolistnata in končno srebrnolistnata. Kjer so zastopane vse tri vrste lip, se čebele lahko pasejo osem tednov po lipah. Lipov les se tehnično uporablja v razne svrhe in je izboren les tudi za izdelavo panjev. Trhel in suh lipov les je tudi dobro kadilo za čebele. Med lipe je zelo fin, čist in prozoren. Dobro drevo za javne nasade je tudi turški (divji) kostanj, ki pa v svoji medonosnosti ne more tekmovati z lipo.

Po lipi cvete pitani kostanj. To drevo dobro medu in daje med srednje kakovosti, ki je nekoliko grenkega okusa.

K medonosnim drevesom prištevamo tudi iglasto drevje in sicer jelo, smreko in bor. Ta drevesa izločujejo poleti ob vel-

kih spremembah toplote na svojih listih »medeno roso«. Na jelki pa posebej nastopi še ena posebna listna uš, v znanstvu *Lecanium racemosum* imenovana, ki izločuje sladek sok, ki ga potem čebele nabirajo. Poleg imenovanih dreves, so pa še mnoga druga drevesa, ki lahko izločujejo medeno roso, oziroma mano. Tako živi na hrastu ena žuželka, v znanstvu *Orchestes quercus* imenovana, ki povzroča s svojim pikom na liste, da isti začnejo izločati sladek, na zraku se strdeč sok. Isto tako tudi na lipi in lavoriki. Sploh vse listne uši so v stanju izločati sladek sok in zato se z njimi pajdašijo tudi vedno mravlje, ki slastno srkajo njih sok. Vsi ti medovi, ki so iz teh sladkih sokov, so slabe kakovosti in zelo hitro kristalizirajo. Za prezimljenje čebel so ti medovi neuporabni, ker čebele dobe drisko. V takih krajih, kjer je mnogo tega medu, mora čebelar dobro paziti, da ne prezimi čebele na tem medu, ker mu bodo drugače družine čez zimo pomrle, zlasti če ne bodo mogle dolgo izleteti in se otrebiti. V takem slučaju naj čebelar zamenja v jeseni okvirje s takim medom z okvirji s cvetnim medom. V sili naj si pomaga rajši s sladkorjem.

Dalje prih.

Just Ušaj.

Dajte govedu lanove moke in sicer po okoli $\frac{1}{2}$ kg na glavo, od česar boste imeli velik dobiček, posebno pri mlečnih kravah. Lanova moka vpliva osvežujoče posebno na čreva in omehča v njih tudi trde snovi, vsled česar je posebno važna za živali pri visoki brejosti in takoj po otelitvi. Daje naj se v obliki mlačnega napoja.

Pazite na po točki poškodovane trte.

Pazite na po toči poskodovane trte.

To leto je napravila toča že precej škode. Marsikje je trte tako poškodovale, da ni oropala vinorejcev samo letošnjega pridelka, temveč onemogočila v izdatni meri tudi pridelok prihodnjega leta. Ako pa po toči poškodovanih trt ne gojimo pravilno, se že povzročena škoda še poveča, s pravilnim ravnanjem jo pa moremo za mnogo zmanjšati, mogoče nam je mnogo popraviti.

Ker so vsled toče trtni listi in poganjki poškodovani, so v takem stanju zelo lahko dostopni kvarnim vplivom različnih zajedavcev, posebno glivicam, imenoma najbolj peronospori in oidiu. Skušnja nam pove, da uniči peronospora še to, kar je toča pustila. Ako torej nočemo imeti še večje škode, moramo takoj po toči vzeti škropilnico na rame ter trte škropiti z 1—2% raztopnino modre galice in apna. Mnogo more koristiti tudi močno žveplanje z galiziranim žveplom, predvsem s takim, ki vsebuje najmanj 3% modre galice.

Škropiti in žveplati moramo vedno, naj nastopi toča v maju ali šele v avgustu. Različno pa je ostalo negovanje trt in sicer:

Ako poškoduje toča naše trte maja

meseca do srede junija in nam vzame celotni pridelok, moramo takoj trte obrezati, to se pravi, porezati vse letošnje poganjke ali vsaj tiste ki so poškodovani. Trta bo zopet zagnala in nadati se moremo, alkoravno bolj pičlega, ali vendar še letošnjega pridelka. Na ta način dobimo pa prav gotovo zarodni les za prihodnje leto. Ker je trta s prvim poganjanjem zgubila precej na svoji moči, moramo zgodaj poškodovanim trtam na vsak način pognojiti in sicer najbolje s čilskim solitrom, ki posebno ugodno upliva na razvoj lesu.

V slučaju, da poškoduje toča bolj pozno, recimo od srede junija do avgusta meseca, moramo skrbeti predvsem za to, da dobimo za drugo leto potrebni les. Odstraniti moramo na vsak način vse polomljene in poškodovane poganjke, trt pa popolnoma obrezati ne kaže, ker bi trte sicer še pognale, les pa ne bi dozorel. Tudi gnojiti v ti dobi ne smemo več.

Kratko: Po toči moramo trte izdatno škropiti, obrezati jih ako jih je toča močno poškodovala tekem maja in prve polovice junija in tedaj jim tudi pognojiti s čilskim solitrom, drugače pa le odstraniti poškodovane poganjke.

Ne ruvajate fižola s koreninami.

Pogrešek, ki ga delajo skoraj vsi naši kmetovalci in vrtnarji. Ko je fižol grah, leča ali bob zrel, to je, ko so tudi njih stebela zrela, ista naši kmetovalci *porijejo*, odnesejo domov in jih tam očistijo, oberejo vsega stročja. Izruvanje fižola, itd. je gotovo zelo lahko delo in tudi prijetnejše, kakor odrezanje ali žetev, a ni tako pametno.

Vse rastline stročnice (bob, fižol,

grah, leča, esparseta, detelja) imajo to posebnost, da njih korenine bogaté zemljo na dušiku, ki ga črpajo neposredno iz zraku. To delo vrše s pomočjo posebnih bakterij, ki živé na koreninah rastlin. Umevno je, da je zemlja okoli korenin najbolj bogata na dušiku.

Pri ruvanju rastlin s koreninami odnesemo iz polja vedno zelo mnogo dobrih gnojil in sicer: a) Zemlja, ki se drži

korenin, navadno odpade, otrese se po poti domov ali pa doma na dvorišču. Ta zemlja je zelo bogata na dušiku in je mnogo vredna ter bi bilo zelo koristno, ako jo prihranimo. b) Strnje od stročnic je za kmetovalca navadno popolnoma brez koristi, živina ga ne povžije ter konča navadno kje na kakšnem klancu. Pa tudi strnje je zelo bogato na dušiku, kot vsaki del rastline in zato ga moramo prihraniti našim njivam.

Kmetovalci! Ne ruvajte torej stročnic, temveč jih žanjite, ako pa hočete na vsak način delati tako kot sedaj, ne vzrite zemlje in strnja proč, temveč na gnoj.

O zalivanju vrtnin.

Vsakemu je znano, kako je potrebno in koristno redno zalivanje vrtnin ob času suše. To zalivanje pa utegne biti škodljivo, če se ne vrši pravilno in s preudarkom. Zlasti moramo paziti na to, da ne zalivamo preveč, in da zalivamo le tedaj, kadar je potreba, ker prepogosto zalivanje je prej škodljivo, kakor koristno. Tudi postanejo zelo močno zalivane rastline proti suši in žgocim solničnim žarkom zelo občutljive in oveneje pri najmanjši suši, če smo zalivanje le par dni opustili. Nekatero vrtnino potrebujejo več vode, kakor druge. Tako rabi solata in cvetnjača veliko vode, drugače gre kmalu v vršičke in v seme, ter s tem postane trda, grenka in skoraj neužitna.

Za zalivanje ni vsaka voda enako dobra. Najboljša je deževnica in tudi iz mlak, rek in potokov je boljše kot studenčnica. Trdo in mrzlo studenčnico moramo natočiti v kako cementno ali leseno korito ali orno, da se voda na solncu segreje. Zelo dobro in priporočljivo je tudi priliti ji nekoliko gnojnice.

Tudi zalivati se mora prav in skrbno, ker ni vse eno, kako se zaliva. Nekateri, ki se pri zalivanju nočejo skloniti in zalivajo z visokega iz zalivalnice brez sita vodo na rastlino, isto pomandraj, oprskajo z blatom; s curkom napravijo tudi velike luknje v zemlji in sperejo zemljo od korenin. Nekateri zopet zalivajo vedno le e sitom, a tako površno, da odteče voda od rastline proč itd. Eno in drugo je zelo pogrešno.

Mlade, komaj izkličle rastline moremo vedno zalivati skozi sitce in zalivalnica se mora pri tem držati visoko. Tudi se mora paziti, da voda ni premrzla. Presajenim rastlinam je zaliti s cevjo in zalivalnico moramo kolikor mogoče nizko držati, da curek ne dela luknje v zemljo. Če se je ob suši zemlja preveč strdila, zrahljaj jo prej, nego zaliješ, ker drugače prilita voda odteče in se naredi škorja.

Za zalivanje najprikladnejši čas je večer, ko se je zemlja nekoliko ohladila in jutro, predno je solnce zemljo preveč ogrelo.

U.

Knjigovodski tečaj.

Dragi učenc! Počasi, toda sigurni korakov greva naprej. Medtem, ko ti je zadnja številka Gosp. lista prinesla rešitev naloge za mesece maj, junij in julij, ti pri naša današnja številka rešitev za mesece avgust, september in oktober 1922. — Pre-

nesi v blagajniški dnevnik in razdelnik za prejemke in za izdatke poslovne dogodke še za mesece november in december 1922. Prihodnja številka prinese rešitev. Stem bo glavni in najtežji del knjigovodskega tečaja zaključen.

Prejemki

Mesec :

Stran glavne knjige	Tekoče številko	Dan	IME VPLAČEVALCA	Predmet	Znesek prejemka	Hranilne vloge	Posojila	Tekoči račun z Zvezo	Zadružni deleži
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	54	1	Zadružna Zveza	dvig	12000			12000	
	55	1	Šorli Karol	obresti in stroški	374				
	56	14	Tavčar Leopold	pristop	23				20
	57	14	Čibej Alojzij	hran. vloga	8300	8300			
	58	16	Franke Matija	"	5000	5000			
	59	17	Abram Josip	"	4100	4100			
	60	21	Bevk Bugumil	"	2450	2450			
					32247	19850		12000	20

Mesec :

	61	1	Novak Ciril	vrne posojilo	2500		2500		
	62	1	Novak Ciril	obresti in stroški	211				
	63	2	Tavčar Leopold	"	111				
	64	5	Dolinar Ivan	hran. vloga	107	100			
	65	20	Cimperšek Franc	"	5000	5000			
	66	21	Abram Josip	"	3500	3500			
	67	22	Dolinar Ivan	"	2000	2000			
	68	29	Ogrizek Franc	obresti in stroški	361				
					13783	10600	2500		

Mesec :

	69	2	Zadružna Zveza	dvig	8000			8000	
	70	2	Ukmar Franc	pristop	23				20
	71	2	Ukmar Franc	obresti in stroški	318				
	72	5	Čibej Alojzij	hran. vloga	2113 50	3113 50			
	73	10	Bevk Bogumil	"	930	930			
	74	12	Dolinar Ivan	"	590	590			
	75	25	Abram Josip	"	2100	2100			
					14074 50	5733 50		8000	20

Avgust 1922

Tekoči račun s člani	Upravni prispevki	Obresti posojil	Zamudne obresti	Obresti tekočih rač. in vredn. listin.	Pristopnina				OPOMBE
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	74	300			2				
	1								
	75	300			2				

September 1922

	1	210							
	21	90							
	1	360							
	23	660							

Oktober 1922

	1				2				
	78	240							
	79	240			2				

Izdatki

Mesec :

Siran glavne knjige	Tekoče šte- vilo	Dan	IME PREJEMALCA	Predmet	Znesek izdatka	Hranilne vloge	Posojila	Tekoči račun z Zvevo	Zadruž- ni deleži
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	39	1	Šorli Karol . . .	posojilo	10000		10000		
	40	1	Nakup kolekov . .	—	64				
	41	11	Bevk Bogumil . . .	hran. vloga	1700	1700			
	42	14	Zadružna Zveza . .	naložba	9000			9000	
	43	18	Zadružna Zveza . .	"	9000			9000	
	44	26	Dolar Ivan . . .	hran. vloga	2000	2000			
	45	31	Plača uradniku . .	—	50				
					31814	3700	10000	18000	

Mesec :

	46	2	Tavčar Leopold . . .	posojilo	3000		3000		
	47	2	Nakup kolekov . . .	—	15				
	48	20	Česnik Franc . . .	hran. vloga	2500	2500			
	49	22	Zadružna Zveza . . .	naložba	8000			8000	
	50	28	Abram Josip . . .	hran. vloga	1000	1000			
	51	30	Plača uradniku . . .	—	50				
					14565	3500	3000	8000	

Mesec :

	52	2	Ukmar Franc . . .	posojilo	8000		8000		
	53	2	Nakup kolekov . . .	—	62				
	54	10	Zadružna Zveza . . .	naložba	3000			3000	
	55	25	Zadružna Zveza . . .	"	2400			2400	
	56	25	Pisarniške potreb. . .	—	18 90				
	57	31	Plača uradniku . . .	—	50				
					13530 90		8000	5400	

Avgust 1922

Tekoči račun s člani	Inventar	Upravni stroški	Obresli hran. vlog	Obresli tekočih računov					OPOMBE
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
		64							
		50							
		114							

September 1922

		15							
		50							
		65							

Oktober 1922

		62							
		18 90							
		50							
		130 90							

Nekteri učenci so mi poslali svoje dosedanje naloge na ogled. Bilo mi je v nemalo zadoščenje, ko sem konstatiral, da so vse zelo dobro izpadle. Skoraj nobenega pogreška. Veseli me, da moje prizadevanje, spraviti na papir učno snov v taki obli-

ki, da me vsak lahko razumel ni bilo brez uspešno. — Le veselo naprej; z zaključkom letošnjega letnika upam, da bo zaključen tudi knjigovodski tečaj.

Alojzij Bajec.

Zadružništvo.

Zadružna disciplina.

Voditelji zadrug in dobri zadružniki se večkrat pritožujejo nad pomanjkanjem pravega zadružnega duha oziroma nad pomanjkanjem tega, kar imenujemo zadružna disciplina. Ako bi vsak zadružnik izpolnjeval vse dolžnosti kot zadružnik, predvsem one dolžnosti, ki jih pravila navadno ne predvidevajo, potem bi bilo naše zadružništvo danes blizu svojega cilja, ki si ga je postavilo in ta je gospodarska osamosvojitve gospodarsko slabo stoječih ljudi, pa naj si bodo to kmetje ali delavci, mali obrtniki ali trgovci, duhovniki ali uradniki in učitelji, sploh vsi oni, ki živijo v potu svojega obraz in ne od različnih obrestih in podobnih dohodkov.

Slovenskemu ljudstvu je denarno zadružništvo mnogo pomagalo. Ravno našim hranilnicam in posojilnicam se imamo zahvaliti, ako se je rešil naš kmetski stan iz krempljev različnih oderuhov in da je boben prenehal peti. Žalibog pa izgleda, da je oni rod, ki je dvignil naše denarno zadružništvo izginil, oziroma nima naraščaja, ker današnji rod mnogo zapravlja, drugi pa raje vlagajo v banke. Poslednje se opaža tudi pri nekaterih hranilnicah in posojilnicah, ki nalagajo svoje preostanke rajši v banko kot v svojo zadružno centralno organizacijo. Vsi ljudje, ki vlagajo svoje prihranke v banko, se pustijo zapeljati od

mogoče nekoliko višjih obrestih, ki jih *mogoče* banke plačujejo, ne računajo pa na to, da banke druge ljudi, ki potrebujejo kredita, pri obrestih odirajo. Banke so zato tu, da odirajo in ne zato, da omogočijo lažji denarni promet, kot nekateri trde. Kdor kupi akcijo ene banke, on je ne kupi z namenom, da bi človeštvu olajšal bedo in mu pomagal, temveč da bi akcija prinesla dobiček, da bi bila drugo leto še enkrat toliko vredna, kot je ob času nakupa, da bi mu omogočila visoko dividendo in ne samo navadnih obrestih.

Nočemo biti krivični napram vsem bankam, ker so nekatere potrebne in koristne za trgovino ali obrt, a velika večina jih je danes škodljiva, s posebnim ozirom na različne špekulacije, pa naj si bo v blagovni ali valutni trgovini. Predvsem banke in bankirji so krivi, da valuta nekaterih držav neenakomerno pada in raste. Banke njih goste podružnice so krive, ako je marsikateri naš človek zgubil celotno svoje premoženje pri različnih špekulacijah. Pred vojno, ko je v Gorici in v Trstu trgovina mnogo bolj cvetela, kot danes, ni bilo v navedenih mestih toliko bank. Na Dunaju vlada v nižjih sloji veliko pomanjkanje in trume umirajo na jetiki, a danes ni v notranjem delu mesta dovolj vogalov ulc za nastajajoče banke in njih podružnice.

Pred letom dni je skrakirala velika italijanska banka, ki je imela podružnice po celim svetu. Vlagatelji so izgubili na stotl-

ne milijonov lir. Kaj bi rekli voditelji hranilnic, ako bi skrakirala banka, kjer ima njih hranilnica naložen denar? Ko se bodo uredile povojne razdrapane razmere in ne bo več časa za valutne in druge špekulacije temveč le za pošteno trgovino, tedaj bo skrakirala marsikatera banka in vlagatelji bodo morali zgubiti, ker banke niso kot zadruge, ki imajo deleže in jamstvo, temveč le deleže oziroma akcije; ko so te porabljene, ni vračila vlog, ker akcionar banke jamči le s svojo akcijo in nič več.

Hranilnice in posojilnice imajo nalogo tudi tiščati navzdol obrestno mero. Ako hočete danes dobiti pri banki denar, morate plačati najmanj 10% obresti, a tudi 12% in 15%. Naše hranilnice dajajo še vedno posojila na 6%, največ na 7%. Ako bi posod naše hranilnice delovale v resnici v združnem duhu, ako bi njih člani res le vlagali pri hranilnicah, potem bi morale tudi banke znižati obrestno mero, s čemur bi bilo našemu ljudstvu edino pomagano. Ako ne bodo naše hranilnice delovale, bodo banke dvignile obrestno mero ne na 15%, temveč na 20 in 25% ali še več in po deželih se bodo dogajali slučajji, kot jih je orisat »Mali list« v neki vasi v slovenski Sever-

ni Istri, kjer je nekdo posodil par sto lir proti tedenskim obrestim po 1.— L za vsakih 100 L. Koliko je to? Toliko kot 52%, pravo pravcato odiranje.

Tako daleč bomo prišli in to prav kmalu, od česar bo imelo naše ljudstvo edino velikansko škodo. Ako ima kdo denar, naj nikar ne misli, da ne more biti deležen te škode, ker celotna svetovna zgodovina pravi: Danes meni, jutri tebi.

Zadružniki, kmetje in delavci, obrtniki in vsi drugi, ki želite, da bi vladal red in pravičnost na svetu, podpirajte domačo za drugo, posebno pa hranilnico, vodje za drug in hranilnic ne podpirajte odušva.

R.

Srbske zadruge in varčevanje. Pri srbskem kmetijskem združništvu je vpejlana ta posebnost, da mora vsak zadrukar, vsako nedeljo popoldne priti v združne prostore ter vložiti najmanj 1 dinar. Zadrukar, ki tri tedne zaporedoma ne pride, se izključi iz zadruge.

Ta posebnost gotovo vpliva na vzgojo zadrukarjev in napeljuje gotovo zadrukarje k varčevanju. Ne bi bilo nes pametno, tudi pri nas vpeljati kaj podobnega.

Tržni pregled.

Žita: Trg pričakuje rezultate o letošnji žetvi pšenice, ki izgleda, da izpade dobro skoraj v vseh državah, razun v nekaterih vshodne Evrope. Vesti iz Jugoslavije pravijo, da je deževno vreme pšenice precej škodovalo, ravnotako kot v Rusiji, Rumuniji in tudi v Severni Italiji. Cene so v Italiji približno sledeče: pšenica navadna 106—117 L po q, pšenica trda (za testenine — makarone) 120—130 L; koruza domača 190—108 L, (Videm 110—117 L) inozemska 92—95 L, oves 82—92 L, proso 150—160 L, rž 97—100 L, ječmen 110—115 L po q.

ŽIVINA: Ker se v poletnem času uživa manj mesa, kot v drugih letnih časih, ni velikega povpraševanja po klavni živini, posebno po pitanih volih. Več zanimanja je za teleta, dobro ceno dosegajo voli za delo. Cene živini so za spoznanje padle. V Milanu veljajo po poročilu tamkajšnje trgovske zbornice naslednje cene:

Voli:	živi:	mrtvi:
I.	L 5.50—6.20	10.30 11.70
II.	4.30—5.40	8.45— 9.80
III.	3.50—4.20	—

krave I.	5.10—5.90	10.——11.50
II.	3.70—5.—	7.70—10.40
III.	2.70 3.60	
teleta	6.50—9.25	9.35—13.—
prašiči	8.55	9.85

KRMA: Trg kaže večjo živačnost, s posebnim ozirom na to, da je deževje mnogo škodovalo, posebno v okolici Ravene. Novo seno plačujejo v Milanu 50—55 L, slama 40.— L, v ostali Italiji so cene nižje. Stara krma, katere je tu pa tam tudi še nekoliko na razpolago, dosega še vedno precej visoke cene. Debele otrobi veljajo v Milanu 51—53, posije (noli) 46—48 L po q.

MLEČNI IZDELKI: Maslo v Milanu 15.—, Cremona 14.—, Mantova 10.50, Rim 22.—, Padova 14—15.— L po kg.

VINO: Slabo junijsko vreme je precej škodovalo, ne ve se pa v koliko, v splošnem se pa računa na dobro letino. Kakor vedno, mnogo povpraševanja je za močna in dobra vina, za ostala cena pada.

UMETNA GNOJILA: Za superfostat je malo zanimanja, izgleda da bo malenkost bolj po ceni kot letos. Več privlačnost ima tomaževa žlindra, ki notira na milanski borzi 37.— — 39.— L za 16—18%. Precej povpraševanj je tudi za kalijevo sol, manj za kajnit, v Milanu zahtevajo za žveplenokislo kalijevo sol 93—95 L, za navadno kalijevo sol (salino potassico — iz tvornic sladkorja) pa zahtevajo 50.— L.

KROMPIR nov: Milan 40—60, Genova 60—70, Padova 80—90, Emilia rumeni 65—70, beli 55—60, Videm 60—80. V goriški okolici 40—45, v goriški okolici je veliko povpraševanje po rumenem.

BUBE: Alessandria 30—34.60, Bologna 23—34, Čedad 33—35.60, Cremona 26—29, Imola 28.20—32, Mantova 25—31, Novara 31—34, Pinerolo 33.60—35.70, Portogruaro 32.50—34, Ravenna 26—31, Treviso 35—36, Videm 27—32. V Gorici so se plačevale pri začetku dobe po 32—36, proti koncu 28—30 L po kg.

Kako je po deželi.

Toiminsko: Cenjeni g. urednik! V »Gospodarskem listu« ste pravilno sibal nalezljivo bolezen, ki je tu v Gorah, da hočejo imeti v vsaki vasi ne po eno sirarno ali mlekarno, temveč po dve, tri in celo po štiri. Mnogo teh sirarn pa niti registriranih in s tem se celotna stvar še podvrčuje precejšnjemu riziku. Režijski stroški so res skoraj popolnoma enaki, naj ima mlekarna dnevno 100 ali 500 l mleka. Na ti poti naše sirarstvo gotovo ne bo uspevalo, potrebno bi bilo, da bi se vsaj one male sirarne v enem kraju združile. Pa vsaj veste, da je vzrok taki razcepljenosti tudi na zadružnem polju vedno le osebno sovraštvo in ako ne sovrastvo, vsaj osebno ne prijateljstvo.

Z zanimanjem opazujemo razvoj Vinarske Zveze, kateri priželimo čimveč uspeha. Vemo, da ista ne bo tako hitro cvetela, a uspeli bi po našem mnenju le moralna, ker ravno tu v Gorah ne najdete povsod res dobre kapljice, večkrat ajdete celo pravo godljo. Zakaj ne ustanovi Vinarska Zveza kje v gorah, recimo pri Sv. Luciji svojo podružnico?

Kaj pa bo z našim sadjem?

Opomba uredništva: Pri Vinarski Zvezi so nam sporočili, da mislijo gotovo ustanoviti v gorah eno podružnico, a to šele tedaj, ko bo Vinarska Zveza od oblasti potrjena. Danes Vinarska Zveza še ne obstoja in klet v Gorici zdržujejo do danes one vinarske zadrug, ki bodo

k Vinarski Zvezi pristopile. — Kar se tiče Vašega sadja, Vam sporočamo, da se Zadruga Zveza v Gorici bavi s tem vprašanjem, a ne more zagotoviti, da bo sadje res tudi že letos šlo. Ona danes ne more drugega napraviti, kot da opozarja različne trgovce na naše sadje.

Vrtojba. Kopljemo, oziroma orjemo krompir, katerega je letos precej. Računamo, da bi ga mogli izvoziti iz cele goriške okolice okoli 300 vagonov, ker toliko ga je gotovo na razpolago. Lansko leto ga je naša zadruga izvozila nad 100 vagonov in bi ga mogla tudi več, a ga ni imela. Letos ko ga pa ima, gre krompir slabo naprej. Vsled tega so tudi krompirju cene precej padle. Lansko leto smo dobili za 1 q okoli 60.— L. letos pa okoli 40.— L. Tej veliki razliki v ceni je predvsem vzrok dolgotrajno deževju, ki je razvoj in zorenje krompirja precej zakasnilo. Zato se mora tudi naš krompir boriti s precejšnjo konkurenco na vseh trgih. Posebno konkurenco nam dela zgodnji krompir iz okolice Napolja in Kijožije (Chioggia).

Tu imamo predvsem dve vrsti krompirja in sicer vrste »Kamnik« in »Budalov«. Zadnja vrsta je precej zgodnejša. Obe vrsti imati belo meso. Tu pri nas pa govore, da bomo morali belomesnati krompir zamenjati z rumenomesnatim. Od kje naj ga dobimo?

Drugače se nam tudi ne godi ravno predobro. Za kmetske pridelke res nekaj dobimo, a kaj pomaga, ko vsi ti pridelki kmetovalca zelo mnogo stanejo. Naše žene in dekleta, pa tudi drugi morajo iti vsaki dan v Gorico z enim ali drugim blagom, — težko jerbese nosijo — da zamoremo mi in naši otroci živeti.

Galeto smo prodali. Cena ni bila ravno slabša, a smo več pričakovali. Kaj hoče-

mo, ko imajo tu predvsem prekupčevalci dobiček. V tem oziru se bomo morali postaviti na lastne noge in zgraditi si lastno sušilnico. Ako jih je v ostali Furlaniji več kot 20, bi mogla prospevati tudi v goriški okolici vsaj ena, posebno ko se bo gotovo vsako leto več gospodarjev odločilo za gojitev te panoge, ki je sicer zvezana s precejšnjimi težkočami, a s skrbnostjo in pazljivostjo se doseže lep dohodek.

Šele danes se zavedano, kakšno veliko škodo nam je povzročila vojna na naših nasadih. Veliko število murv in črešenj je izginilo in malokdo ima veselje zasajati nove, posebno murve, katerih dohod moramo čakati celo večnost. Vendar pa bodo naši kmetovalci gotovo posvetili mnogo pažnje posebno navedenim nasadam, ker so uvideli letos, da so dobičkanosni.

Rihenbergl. Črešnje smo kolikor toliko prodali, druge po še precej ugodni ceni, prve pa skoraj po nikakšni, zelo mnogo jih je ostalo na drevesih in to že tretje leto. Izgleda, da jih bomo res morali popolnoma opustiti ali pa precepiti, posebno one, ki niso prav prve. — Črešnje so trpele zelo mnogo od pedica in od rose. Dobro bi bilo, da bi se našemu ljudstvu v tem oziru kaj svetovalo.

Vina smo sicer že precej prodali, a vendar ga je še zelo mnogo na razpolago. Kaj ni mogoče, da bi ga nekoliko izvozili v Avstrijo, o čemur se pri nas mnogo govori? Trta kaže dobro.

Košnja je v glavnem končana in letna je bila dovolj dobra posebno na onih senožetih, ki so bile gnojene s tomaževo žlindro. Dobro bi bilo, da bi naši kmetovalci tega dobrega gnojila več uporabili, kot so ga dosedaj.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 18. Imam eno mandljevo drevo, rastoče konec vinograda, ki vsako leto obilo cvete, zelo bujno raste, ne da pa nobenega sadu. Kaj je temu vzrok?

Odgovor: Ako hočete imeti od Vašega mandljevega drevesa zadovoljiv sad, potem pognojite istemu v jeseni z nekoliko tomaževe žindre in kainita, ali pa spomladi z nekoliko superfosfata in kalijeve soli. Na noben način pa ne smete gnojiti takemu drevesu z dušičnatimi gnojili, ker povzroča dušik ravno bujno rast lesu.

Vprašanje 19. Proti listnim ušem ste priporočili v Vašem uglednem listu tobačni izvleček. Iskal sem tobačni izvleček, a ga ne morem dobiti. Kaj mi je storiti?

Odgovor: Tobačni izvleček ima v zalogi tobačna monopolna uprava, seveda ne navadne tobakarne, temveč glavne zaloge v Trstu in Gorica. Izgleda pa, da je letos istega zmanjkalo in zato Vam damo drug nasvet:

Kupite v drogeriji 1 kg kvasijevega žaganja (segatura di legno quassio), kuhajte isto v 10 l vode skozi 2 uri. Precejano vodo razredčite na 45 l vode in k temu pridodajte še 5 l vode, v kateri ste raztopili 1 kg kalijevega mila (sapone mole). S to raztopnino potem škropite.

Vprašanje 20. Moje češplje so šle v rožičke že drugo leto, kaj naj naredim?

Odgovor: Ta bolezen je naredila letos ogromno škodo in je popolnoma moško, da bo po nekaterih krajih popolnoma uničila češplje in da bodo kmetovalci drevesa posekali.

Po ceni in popolnoma zanesljivega sredstva še nimamo, zaenkrat si pa moramo takole pomagati:

Spomladi, takoj ko drevo ozeleni moramo poskropiti drevesa z 1% raztopnino modre galice in apna (1 kg modre galice in 1 kg gašenega apna na 100 l vode). S tem onemogočite kolikor toliko to glivično bolezen, ki nosi znanstveno ime *Exoascus Pruni*. Na drevju boste gotovo še opazili rožičkaste sadove in jih poberite ter sežgite. Ako pa je drevo zelo zaraženo, morate isto obsekati, oziroma popolnoma obrezati. Ako uspevajo pri Vas marelice, morete češplje precepiti.

Vprašanje 21. Da onemogočim peronosporo in oidij, kaj naj prej uporabljam, ali modro galico ali žveplo z 3% modre galice?

Odgovor: Prvo se pokaže na trtah peronospora, potem šele oidium. Zato moramo prvo škropiti in šele potem (par dni pozneje) žveplati, in sicer z navadnim žveplom. Žveplo z 3% modre galice uporabljamo junija in julija meseca proti grozdni peronospori.

Gospodarska navodila za julij.

Na polju in travniku. V tem mesecu splošno kosimo in žanjemo žita. Dobro bi bilo, da bi naš kmet takoj ob žetvi odločil žitno seme za drugo leto in sicer na ta način, da bi pri mlatilnici zbiral v posebno vrečo ono zrnje, ki se siplje iz najzgornejšega ustja, ker je to seme najdebelejše. — Ravnotako bi moral naš kmet odbirati seme od graha in sicer odločiti najbolj razvito stročje.

Kot je že bilo rečeno v mesecu juniju, preorji strnišče takoj po žetvi, ako je le

mogoče, in vsej ajdo, repo, koruzo činkvankinko, ali vsadi zelje. Vsejati moreš tudi še koruzo za zeleno krmo.

Na polju moreš posebno zelje zaliti z gnojnico, a gnojnico moramo prej razredčiti, razven, da zalivamo ob deževnem vremenu.

Kdor še ni osul koruze, naj jo sedaj, na noben način je ne sme pustiti neosuto, ker potem osipanja dosežemo močnejše vkoreninjenje rastlin; kar koristi rasti koruze in taka koruza kljubuje tudi bolj uspešno večtrovom.

Tu pa tam kopljejo v tem mesecu krompir. Pravilno bi bilo, da bi naši kmetje že na polju odločili krompir za seme, ako mislijo obdržati domače seme. V to svrho odberemo najmočnejše grme, ki imajo kolikor mogoče suho krompirjevico, ker cilj našega kmeta mora biti, da si vzgoji zgodnji krompir in ki bo istočasno tudi rodoviten.

Na deteljščih in travniških opazamo širjenje predenice, ki je največji sovražnik deteljšč. Moramo jo na vsak način uničiti.

V *vinogradu* nadaljujemo delo kot meseca junija. Paziti moramo na peronosporo in oidium. Čistimo nepotrebne poganjke, močnejše nepotrebne poganjke kaže na vsak način odrezati, in sicer nad drugim listom, ne pa odlomiti, ker bi drugače nastala za les prehuda rana. Trtno mladje moramo privezovati, posebno moramo paziti na letošnje zelene cepljenke.

V *sadovnjaku* ima oni sadjar, ki je drevje oškropil z raztopnino modre galice, zeleno in zdravo listje. Žalibog je teh sadjarjev pri nas zelo malo, zato pa imajo mnogi drevesa z malo in slabega listja, sadje, posebno hruške in jabolke, je pa hrastavo. Sedaj je prepozna pomoč, naučimo se za drugo leto. Kdor ni odrezal poganj-

kov iz divje podlage, naj to stori sedaj kot je bilo nasvetovano v mesecu juniju. — Gnojiti sadnemu drevju z dušičnatimi gnojili (čilski soliter, gnojnica) ne kaže več, ker sedaj ni več čas, da bi drevo posebno mlado — bujno rastlo. Letos vsajena drevesa pa moramo ob veliki suši na vsak način zalivati, voda pa naj ne bo popolnoma mrzla, temveč taka, ki je nekaj časa stala v posodi. V drugi polovici julija pripravimo vsa ona mlada drevesca, ki jih mislimo okulirati (cepiti v oko), in sicer na ta način, da debelca drevesc očistimo poganjkov.

V *vrtu*. Zalivati moramo navadno zelo mnogo, ker so suhi dnevi. To delo vršimo ob in po solnčnem zatonu, nikakor pa ne prej. V vrtu presajamo poletno solato, zeleno (šelno). Paradižnikom odstranjemo stranske poganjke, enako tudi jedilnim bučam.

V *hlevu*. V hudi vročini ne puščaj živine na paši, temveč ženi jo v senco. Ako moraš kaj pripeljati iz polja, pripelji zvečer. Živini ne dajaj sveže krompirjevice, ker ima v sebi neko snov (solanin), ki živini škoduje, ako jo mnogo zavžije. Suha krompirjevica je manj škodljiva.

Pazi na čistost in zračnost v hlevu. Okna ne maši s slamo ali gnojem, temveč jih pusti odprta, samo okna pogrni s kakšno zaveso, da ne bodo imele muhe vhoda v hlev. Živina naj ne pije premrzle vode. Pazite tudi na parklje, da niso predolgi, ker s takimi žival težje hodi.

Svinjak naj bo zračen in svetel. Pre-skrbi prašičem kopeli s svežo in čisto vodo. Ako niso še cepljeni proti rdečici, pre-skrbi to.

V *kleti* pazimo na prazno posodo, tako v tem mesecu, kakor tudi drugače.

Ako ima vino duh po žveplu, odpravimo istega z večkratnim pretakanjem na

zraku (ne s pumpo iz soda v sod.) Ako hočemo duh spraviti takoj, vporabimo leseno oglje, katerega operemo in stavimo v sod, in sicer na vsakih 100 l po 50—60 gr; potem vino dobro premešamo in čez par dni pretočimo. Seveda mora biti vino čisto in brez drožij, ker postane drugače motno.

Na domu pripravimo prostor za krompir, katerega ne smemo v svežem stanju nagromaditi na velike kope, temveč gledati na to, da se osuši. Seme, ki smo ga zbrali od različnega sočivja ne zavijemo takoj v papirje, temveč ga osušimo. Kdor ni še naročil tomaževe žlindre, jo takoj naroči.

PAZITE NA PREDENICO.

V lanskem letniku »Gospodarskega lista« smo prinesli na strani 107 opis in sredstva za uničenje predenice, tega največjega sovražnika naših travnikov in deteljišč. Prečitajte in ravnajte se po tem.

Paziti moramo, da nam ne napravi velike škode in v ta namen prehodimo deteljišča od konca do konca. Kjer opazimo, da se je predenica komaj začela razvijati — ni še cvela — ni potrebno, da ono mesto takoj požgemo, zadostuje ako napadeno mesto takoj požanjemo ali pokosimo ter zajedavko iztrebimo z železnimi grabljami.

Napadena mesta moramo večkrat obiskati, a moramo tudi paziti, da je ne razširimo s prenašanjem na čevljih, ali pa da nam kakšna nit pade med neokuženo deteljo.

O negi svetoivanskega grozdjčja.

Čeravno svetoivansko grozdjčje, ali ribez zahteva silno malo nege, vendar se po naših vrtovih opaža to grmičevje zelo zapuščeno. Posledica temu je slab in skromen pridelek. Če se pušča grmičevje neobrezano, pregosto, postajajo leto za letom

grozdki in jagode vedno manjši. Ako imajo pa poedini grmi dovoljno prostora in ako jih držimo redke in izrežemo vsakoletno ostareli les, da dobi solnce in zrak prosti dostop v grm in ako skrbimo tudi za gnojenje, postanejo grozdki še enkrat večji in jagode debelejšje in okusnejše.

Grmičevje je potrebno obrezovati vsako leto in ker rodi samo enoletni les, ga je izvršiti tako-le: Z levo roko primemo enoletno mladiko in ji skrajšamo vse stranske mladike na 2 očesi dolžine. Enoletno mladiko pa skrajšamo za eno tretino njene dolžine. Pri tem je pa strogo paziti, da grm dobro izredčimo, da ne bo pregost. Najboljši čas za obrezovanje, je prav zgodaj spomladi.

Kakor hitro grm ostari, se ga mora radomestiti z novim mladim. Vsako drugo leto je grmičevju pognojiti in ga okopati.

U.

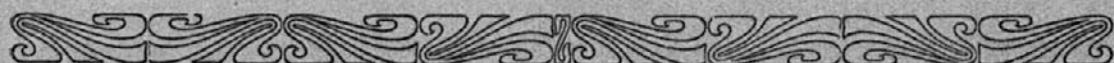
ZAVAROVANJA PROTI POŽARU!

Z dnem 1. VII. t. l. stopi v veljavo kr. odlok z dne 11. januarja 1923. št. 156, vsled katerega se zviša državna pristojbina zavarovanj proti požarnim škodam od 2% na 15% skupnega plačila in 20% naddavka za vse zastane in nove premije plačane po 1. juliju v tekočem letu.

Sol prašičem. Sol je prašičem ravnotako nujno potrebna kot goveji živini. Sol naj bo navadna kuhinjska sol (ne živinjska), dajati jo pa moramo v mali količini in sicer vsaki dan po 5 gramov. Sol ojača želodčne soke in pospešuje na ta način tudi prebavljanje. Debelim svinjam sol ni tako potrebna, kot mlajšim.

Ricinovo olje proti krtom. Ne ricinovo olje, temveč 10—15 ricinovitih rastlin vsajemih na 1 ha (3 njive) prežene vse krte, kot poroča francoski list Bulletin des Halles.

TISKOVINE V ZALOŽBI GORIŠKE	Prejemne knjige mleka . . . » » 30.—
ZADRUŽNE ZVEZE:	Knjige za tekoči račun . . . » » 15.—
Blagajniški dnevnik 100 listov po L 35.—	Knjige pristopnic, 400 listov . » » 30.—
Blagajniški dnevnik 200 listov » » 50.—	Knjige pristopnic, 200 listov . » » 20.—
Blagajniški dnevnik z razdel-	Hranilne knjižice, izvod . . . » » 2.—
nikom za izdatke 200 listkov » » 70.—	Posojilne knjižice, izvod . . . » » 2.—
Blagajniški dnevnik z razdel-	Denarne knjige á 200 listov . » » 22.—
nikom za prejemke 200 list-	Zadolžnice a) na poroštvo . . . » » 0,50
kov » » 70.—	Zadolžnice b) na vknjižbo . . . » » 0,50
razdelniki zadrug » » 50.—	Izpiski hranilnih vlog . . . » » 0,40
Posojilne knjige á 400 strani . » » 90.—	Izpiski deležev » » 0,50
Posojilne knjige á 300 strani . » » 80.—	Izpiski posojil » » 0,40
Posojilne knjige á 200 strani . » » 70.—	Računski zaključki za den. z. » » 0,39
Hranilne knjige á 200 strani . » » 70.—	Računski zaključki za blag. z. » » 0,30
Imeniki zadrugnikov » » 20.—	Potrdila za dvignjene hr. vloge » » 0,08
Deležne knjige » » 30.—	Opomini za obresti in glavnice » » 0,10
Salda konti » » 30.—	Obrestne tablice » » 1.—
Nakupno s prodajne knjige . . » » 40.—	Izkazi za neposredne pristoj-
Blagovni skontro » » 30.—	bine » » 0,30

Katoliško Tiskovno Društvo

vpisana zadruga z omejenim jamstvom
v Gorici

priporoča vsem zadrugam
in zadrugarjem svojo - - -

KNJIGARNO V GORICI

Via Carducci 2 (v Montovi hiši)

**PRODAJA na drobno in na
debelo pisarniške in šolske
potrebščine, fiskovine za ob.
- - činske in druge urade - -**

Varstvenaznamka.

Čevljarska zadruga
v MIRNU pri Gorici

izdeluje vsako vrsto obuvalo
poznano pod imenom

ADRIA čevlji

Edino domače zadržno podjetje te stroke, ki si je pričubilo vsestransko priznanje. Izdeluje čevlje, ki v ličnosti in trpežnosti prekašajo vse druge te vrstne izdelke.

LASTNE PRODAJALNE: v Gorici, Corso Verdi 32, v Trstu, ulica Rettori 1, v Celju, Narodni dom. - Razpošilja tudi naravnost iz tovarne v Mirnu na debelo in na drobno.

Zveza goriških delavnih in proizvodjalnih zadrug

Reg. zad. z om. zav.

GORICA, Via Mazzini (Municipio) 4 l. nad.

VČLANJENIH ZADRUG 45.

Prevzema vsa obnovitvena kakor tudi druga v stavbno in proizvodjalno stroko spadajoča dela, ki jih izvršuje sama ali potom pridruženih stavbenih zadrug. - Vojnooškodovanci izročite obnovitvena dela le našim stavbenim zadrugam.